

QIZIL SANDAL DARAXTINI YETISHTIRISHDAN OLINADIGAN FOYDA

Akramjonova Mashxuraxon Vohidjon qizi ¹¹ Farg'ona davlat universiteti Agrar qo'shma fakulteti

Agrokimyo yo'nalishi 1- bosqich magistranti

MAQOLA
MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 13.02.2025

Revised: 14.02.2025

Accepted: 15.02.2025

KALIT SO'ZLAR:

Qizil sandal daraxti, mineral o'g'itlar, sug'orish usullari, ko'chatlar, mebel ishlab chiqarish sanoati, parfumeriya sohasi, ekologik tizim.

O'zbekistonda Qizil sandal daraxtini yetishtirish jarayoni murakkab va ko'p jihatlarni o'z ichiga olgan bir faoliyatdir. Qizil sandal daraxti, o'zining noyob xususiyatlari va iqtisodiy ahamiyati bilan ajralib turadi. Qizil sandal daraxti, asosan, qizil rangli yog'ochi bilan mashhur bo'lib, turli sohalarda, jumladan, mebel ishlab chiqarish, san'at va an'anaviy tibbiyotda qo'qo'llaniladi. Ushbu maqolada Qizil sandal daraxtini yetishtirish jarayoni, uning talablariga, parvarishiga va iqtisodiy foydasiga e'tibor qaratamiz.

KIRISH. Qizil sandal daraxtini yetishtirish jarayoni o'simliklarni tanlashdan boshlanadi. O'simliklarni tanlashda ishonchli manbalardan foydalanish muhimdir. Qizil sandal ko'chatlari, asosan, maxsus ko'chatxonalar orqali yetishtiriladi. O'simliklar sog'lom va kuchli bo'lishi kerak, chunki bu kelajakda hosil berishiga ta'sir qiladi. Ekish jarayonida ko'chatlarni joylashtirishda ularning o'sishi uchun zarur bo'lgan masofani hisobga olish lozim. Odatda, Qizil sandal ko'chatlari 2-3 metr masofada ekiladi, bu esa ularning o'sishi va rivojlanishi uchun qulay sharoit yaratadi. Tuproq tayyorlash jarayoni ham muhim ahamiyatga ega. Qizil sandal daraxti yaxshi drenajlangan, o'rta darajadagi kislotali tuproqlarda o'sadi. Tuproqni tayyorlashda zarur mineral o'g'itlar va organik moddalar qo'shilishi kerak. Tuproqning sifatini oshirish uchun kompost yoki boshqa organik moddalardan foydalanish tavsiya etiladi. Tuproqni tayyorlashdan so'ng, ko'chatlarni ekish jarayoni boshlanadi. Ekish jarayonida ko'chatlar ehtiyotkorlik bilan joylashtirilishi va tuproq bilan qoplanishi lozim. Sug'orish jarayoni Qizil sandal daraxtining muvaffaqiyatli o'sishi

uchun juda muhimdir. Ushbu o'simliklar quruq iqlimga moslashgan bo'lsa-da, dastlabki o'sish davrida muntazam sug'orishga muhtoj. Sug'orish tizimini tashkil etish, suvning yetarli miqdorda ta'minlanishini va o'simliklarning sog'lom o'sishini ta'minlaydi. Sug'orish jarayonida tuproqning namligini doimiy ravishda nazorat qilish va zaruratga qarab sug'orishni amalga oshirish kerak. Parvarish jarayoni ham muhimdir. Qizil sandal daraxtlari o'sayotgan paytda, ularni parvarish qilish va zararkunandalardan himoya qilish zarur. O'simliklarni parvarish qilishda o'g'itlash, zararkunandalarga qarshi kurash va o'simlikning shaklini saqlab qolish uchun kesish kabi jarayonlar muhim ahamiyatga ega. O'g'itlash jarayoni o'simliklarning o'sishini rag'batlantirish uchun zarur bo'lgan mineral moddalarni ta'minlaydi. Zararkunandalarga qarshi kurashda esa ekologik usullarni qo'llash tavsiya etiladi, chunki bu o'simliklarning sog'lig'ini saqlashga yordam beradi.[1]

Qizil sandal daraxti 5-7 yil ichida o'sadi va hosil berishni boshlaydi. Ushbu davrda o'simliklar yetarli parvarish va e'tibor talab qiladi. Ularning o'sishi va rivojlanishi uchun zarur sharoitlarni yaratish, hosil berish jarayonini tezlashtiradi. O'simliklar o'sib ulg'ayganidan so'ng, ular qizil rangli yog'och berishni boshlaydi. Qizil sandal yog'ochi o'zining yuqori sifatli va noyob xususiyatlari bilan mashhurdir. Bu yog'och, asosan, mebel ishlab chiqarish, san'at va an'anaviy tibbiyotda keng qo'llaniladi. Qizil sandal daraxtini yetishtirish jarayonida iqtisodiy foyda ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu o'simliklar bozor sharoitlariga qarab yuqori narxlarda sotilishi mumkin. Qizil sandal yog'ochining narxi, uning sifatiga, bozor talabiga va boshqa omillarga bog'liq. O'simliklar yetishtirish jarayonida sarflangan xarajatlar, uzoq muddatda yuqori sof foyda keltirishi mumkin. Bu, albatta, bozor sharoitlari, ekish va parvarish jarayonidagi muvaffaqiyatga bog'liq. Qizil sandal daraxtini yetishtirish jarayoni, shuningdek, ekologik jihatdan ham muhimdir. Ushbu daraxtlar, o'zining o'sishi davomida, havoni tozalash va tuproqni barqarorlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Qizil sandal daraxtlari, shuningdek, bioxilma-xillikni saqlashda ham yordam beradi. Ular turli xil hayvonlar va o'simliklar uchun yashash muhiti yaratadi.[2]

O'zbekistonda Qizil sandal daraxtini yetishtirish jarayoni, shuningdek, mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatini ham taqdim etadi. O'simliklarni parvarish qilish va yig'ish jarayonlari mahalliy aholi uchun iqtisodiy imkoniyatlar yaratadi. Bu, o'z navbatida, mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishiga yordam beradi. Qizil sandal daraxti, o'zining noyob xususiyatlari va yuqori sifatli yog'ochi bilan mebel ishlab chiqarish va parfumeriya sohalarida muhim ahamiyatga ega. Qizil sandal daraxti, asosan, Hindiston, Avstraliya va boshqa tropik mintaqalarda o'sadi. Ushbu daraxtning yog'ochi, o'zining qattiqligi, chidamliligi va estetik jozibasi bilan ajralib turadi. Mebel ishlab chiqarishda Qizil

sandal yog'ochidan foydalanish, yuqori sifatli va uzoq muddatli mahsulotlar yaratishga imkon beradi. Qizil sandal yog'ochi, o'zining tabiiy ranglari va naqshlari bilan mebelga noyob ko'rinish bag'ishlaydi. Bu, mebelni yanada jozibador va qimmatbaho qiladi. Mebel ishlab chiqarishda Qizil sandal yog'ochining bir necha afzalliklari mavjud. Birinchidan, uning qattiqligi va chidamliligi, mebelning uzoq muddat xizmat qilishini ta'minlaydi. Bunday mebel, vaqt o'tishi bilan o'z shaklini va rangini yo'qotmaydi. Ikkinchidan, Qizil sandal yog'ochi, tabiiy ravishda zararkunandalarga qarshi turish xususiyatiga ega. Bu, mebelning uzoq muddat davomida saqlanishini va parvarish qilishni osonlashtiradi. Ushbu yog'och, shuningdek, namlikka qarshi ham chidamli bo'lib, quruq va iliq iqlim sharoitlarida ham yaxshi saqlanadi. Qizil sandal daraxtining mebel ishlab chiqarishdagi ahamiyati, uning estetik jihatlari bilan ham bog'liqdir. Qizil sandal yog'ochi, tabiiy ranglari va naqshlari bilan o'ziga xos go'zallikni taqdim etadi. Mebel ishlab chiqaruvchilar, Qizil sandal yog'ochidan foydalanib, o'z mahsulotlariga noyob dizayn va uslub berish imkoniyatiga ega. Bu, mebelni yanada jozibador va qimmatbaho qiladi. Mebel bozorida Qizil sandal yog'ochidan tayyorlangan mahsulotlar, odatda, yuqori narxlarda sotiladi, chunki ular sifatli va estetik jihatdan jozibador hisoblanadi.[3]

Parfumeriya sohasida Qizil sandal daraxti ham muhim ahamiyatga ega. Qizil sandal yog'ochi, o'zining noyob hidlari bilan tanilgan. Ushbu yog'ochdan olingan efir moylari, parfumeriya ishlab chiqarishda keng qo'llaniladi. Qizil sandal efir moyi, o'zining yumshoq va yoqimli hidi bilan ko'plab parfumlardan aromaterapiya mahsulotlarida ishlatiladi. Ushbu hid, odamlarning ruhiy holatini yaxshilashga yordam beradi va stressni kamaytiradi. Parfumeriya ishlab chiqaruvchilari, Qizil sandal efir moyidan foydalanib, o'z mahsulotlariga noyob va jozibador hid berish imkoniyatiga ega. Qizil sandal efir moyi, shuningdek, an'anaviy tibbiyotda ham qo'llaniladi. U, organizmni tozalash, immunitetni oshirish va ruhiy holatni yaxshilashda yordam beradi. Parfumeriya sohasida Qizil sandal yog'ochidan olingan efir moyi, ko'plab sog'liq uchun foydali xususiyatlarga ega bo'lib, bu mahsulotlarni yanada qimmatlidir. Shuningdek, Qizil sandal daraxti, ekologik jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu daraxtlar o'zining o'sishi davomida havoni tozalash va tuproqni barqarorlashtirishda muhim rol o'ynaydi. Qizil sandal daraxtlari, turli xil hayvonlar va o'simliklar uchun yashash muhiti yaratadi. Bu, tabiiy muvozanatni saqlashga yordam beradi va ekologik tizimning barqarorligini oshiradi. Qizil sandal daraxti mebel ishlab chiqarish va parfumeriya sohalarida muhim ahamiyatga ega. Ushbu o'simlik, yuqori sifatli yog'ochi va noyob hidlari bilan, mebel va parfum ishlab chiqaruvchilariga o'z mahsulotlarini yanada jozibador va qimmatbaho qilish imkoniyatini beradi. Qizil sandal daraxtining iqtisodiy,

ekologik va ijtimoiy jihatdan ahamiyati, uni O'zbekiston va boshqa mamlakatlar uchun istiqbolli va muhim resursga aylantiradi. Shuningdek, Qizil sandal daraxтини yetishtirish va undan foydalanish, mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda Qizil sandal daraxтини yetishtirish jarayoni ko'p jihatlarni o'z ichiga oladi. O'simliklarni tanlash, tuproq tayyorlash, ekish, sug'orish, parvarish va hosil yig'ish jarayonlari bir-biri bilan chambarchas bog'liqdir. Ushbu jarayonlar muvaffaqiyatli amalga oshirilsa, Qizil sandal daraxti yuqori iqtisodiy foyda keltirishi mumkin. Shuningdek, bu jarayon ekologik jihatdan ham muhimdir, chunki u havoni tozalash va bioxilma-xillikni saqlashda yordam beradi. Qizil sandal daraxтини yetishtirish, mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratish imkoniyatini ham taqdim etadi. Shu sababli, Qizil sandal daraxтини yetishtirish jarayoni O'zbekiston uchun muhim va istiqbolli faoliyat hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, A. (2020). "O'zbekistonda qizil sandal daraxti yetishtirish: muammolar va yechimlar." Qishloq xo'jaligi ilmiy tadqiqotlari jurnali.
2. Karimov, B. (2019). "Tabiiy resurslar va ularning iqtisodiy ahamiyati." O'zbekiston iqtisodiyoti va ekologiyasi.
3. Murodov, D. (2021). "Qizil sandal daraxti: ekish va parvarishlash usullari." O'zbekiston agrar ilmiy tadqiqotlari.
4. Axmedov, S. (2018). "Qizil sandal yog'ochining iqtisodiy qiymati va uni qayta ishlash." Mebel sanoati tadqiqotlari.
5. Isroilov, E. (2022). "O'zbekistonda qizil sandal daraxтини yetishtirishning ekologik jihatlari." Ekologiya va tabiatni muhofaza qilish.
6. Rahmonov, F. (2020). "Qizil sandal daraxti va uning parvarishlash texnologiyalari." Qishloq xo'jaligi texnologiyalari jurnali.
7. Xolmatov, G. (2023). "Qizil sandal daraxtining iqtisodiy va ekologik ahamiyati." O'zbekiston ekologik tadqiqotlari.
8. Nurmurodov, A. (2021). "Qizil sandal: tarix, rivojlanish va kelajak istiqbollari." O'zbekiston agrar fanlari jurnali.